

Sygn. akt VII P 55/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2019 r.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Piotr Pawlak
Protokolant:	st. sekr sąd. Ewa Zimniak - Strusińska

po rozpoznaniu w dniu 30 maja 2019 r. w Bydgoszczy

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. w B.

przeciwko P. M.

o zapłatę:

- zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 62.656,40 zł (sześćdziesiąt dwa tysiące sześćset pięćdziesiąt sześć złotych, 40/100) tytułem nienależnego świadczenia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 15 marca 2018 r. do dnia zapłaty,
- zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6.184,00 zł (sześć tysięcy sto osiemdziesiąt cztery złote) tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSR Piotr Pawlak

Sygn. akt VII P 55/19

UZASADNIENIE

Powódka(...) w B. domagała się zasądzenia od pozwanego P. M. kwoty 62.656,40 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 15 marca 2018 r. do dnia zapłaty. Nadto wniosła o zasądzenie kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazała, iż od 2014 r. pomiędzy stronami toczył się spór o roszczenie ze stosunku pracy z powództwa pracownika P. M. przeciwko powódce. Na skutek apelacji od wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy sygn. akt VII P 1094/13, wniesionej przez P. M., Sąd Okręgowy w Bydgoszczy w sprawie o sygn. akt VI Pa 71/14 uwzględnił apelację w części i zasądził od (...) Sp. z o.o. kwotę 62.656,40 zł oraz koszty postępowania w kwocie 1.800,00 zł. Kwota stwierdzona prawomocnym wyrokiem została przez powódkę uregulowana w dniu 10 września 2015 r. Jednakże powódka w dniu 25 czerwca 2015 r. wniosła skargę kasacyjną od powyższego orzeczenia. Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2017 r. o sygn. akt II PK 53/16 uchylił zaskarżone orzeczenie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy, który po ponownym rozpoznaniu sprawy wyrokiem z dnia 21 listopada 2017 r., sygn. akt VI Pa 47/17 oddalił apelację P. M. i zasądził na rzecz (...) Sp. z o.o. kwotę 1.125 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego. Powódka wskazała, że w związku z takim rozstrzygnięciem

świadczenie spełnione 10 września 2015 r. na rzecz pozwanego stało się nienależne, a po stronie pozwanego powstał obowiązek zwrotu świadczenia, którego do dnia wniesienia pozwu nie wykonał. Nadto zdaniem powódki pozwany powinien być się liczyć z obowiązkiem zwrotu świadczenia, albowiem już w dacie wykonania wyroku zarówno sam pozwany oraz jego pełnomocnik byli informowani o zamiarze wniesienia przez powódkę skargi kasacyjnej.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym, wydanym w dniu 24 sierpnia 2018 r. o sygn. akt VII Np 53/18, Sąd Rejonowy w Bydgoszczy orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

Powyższe orzeczenie pozwany zaskarżył w całości i wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu sprzeciwu pozwany przyznał, że otrzymał od powódki sporną kwotę, którą w dniu 10 września 2015 r. powódka przekazała na rachunek bankowy syna pozwanego. Jednakże pozwany wskazał, iż nie jest już wzbogacony o uzyskaną korzyść ze względu na wyzbycie się powyższej kwoty, którą przeznaczył na wydatki związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego, w tym urlopy wypoczynkowe z najbliższymi członkami rodziny, studia syna, alimenty na rzecz córki oraz zakup telefonu komórkowego dla córki i inne prezenty. Pozwany wskazał, że miał pełne zaufanie do prawidłowości orzeczenia wydanego przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy w sprawie o sygn. akt VI Pa 71/14 i nie przypuszczał tego, iż zmianie ulegnie dotychczasowa linia orzecznicza i Sąd Najwyższy uchyli wydane orzeczenie.

Sąd ustalił, co następuje:

P. M. był zatrudniony w spółce (...) Sp. z o.o. w B. na podstawie umowy o pracę w okresie od 21 maja 2010 r. do 11 sierpnia 2012 r. na stanowisku kierowcy międzynarodowego.

Okoliczności bezsporne

Pozwem z dnia 20 lipca 2013 r. P. M. domagał się zasądzenia od pozwanego pracodawcy (...) Sp. z o.o. w B. kwoty 44 509,78 zł tytułem należności za niewypłacone ryczałty za noclegi wraz z ustawowymi odsetkami od poszczególnych kwot oraz zasądzenia zwrotu kosztów postępowania. Wyrokiem z dnia 30 stycznia 2014 r., sygn. akt VII P 1094/13 Sąd Rejonowy w Bydgoszczy oddalił powództwo P. M. przeciwko (...) Sp. z o.o. i rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Dowód: pozew z dnia 20 lipca 2013 r. – k. 2- 6 akt o sygn. VII P 1094/13, wyrok Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 30 stycznia 2014 r. – k. 158 akt o sygn. VII P 1094/13

Apelację od wyroku złożyła strona powodowa, zaskarżając wyrok w części oddalającej powództwo. W dniu 25 czerwca 2015 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od (...) Sp. z o.o. w B. na rzecz P. M. łączną kwotę 40.455,35 tytułem należności za niewypłacone ryczałty za noclegi wraz z ustawowymi odsetkami od poszczególnych kwot oraz rozstrzygnął w przedmiocie kosztów postępowania odwoławczego.

Dowód: apelacja strony powodowej od wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 30 stycznia 2014 r. – k. 173-178 akt o sygn. VII P 1094/13, Wyrok Sądu Okręgowego z dnia 25 czerwca 2015 r. – k. 297-299 akt o sygn. VII P 1094/13

W tamtym czasie toczyły się również inne postępowania pracowników (...) Sp. z o.o. w B. przeciwko spółce, które zakończyły się rozstrzygnięciem korzystnym dla pozwanego pracodawcy.

Bezpośrednio po ostatniej rozprawie apelacyjnej w sprawie P. M. przeciwko (...) Sp. z o.o. w B., zakończonej wydaniem wyroku, przedstawiciel pracodawcy informował pełnomocnika P. M. o zamiarze wywiedzenia kasacji. Podczas tej rozmowy obecni byli: ówczesny prezes spółki D. N., pełnomocnik spółki, pełnomocnik P. M. – adwokat A. F..

Dowód: zeznania świadka D. N. – k. 75v akt, zeznania pozwanego P. M. – k. 80, protokół rozprawy apelacyjnej z dnia 25.06.2015 roku k. 294 w aktach sprawy VII P 1094/13.

Dnia 10 września 2015 r. (...) Sp. z o.o. wypłaciła kwotę 62.656,40 zł na rzecz P. M. wykonując prawomocne orzeczenie Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 25 czerwca 2015 r.

Okoliczności bezsporne

W dniu 12 listopada 2015 r. do Sądu Okręgowego w Bydgoszczy wpłynęła skarga kasacyjna pozwanego pracodawcy od wyroku z dnia 25 czerwca 2015 r., która została odebrana przez pełnomocnika powoda w dniu 16 grudnia 2015 r.

Dnia 30 września 2015 r. P. M. ustanowił pełnomocnika w postępowaniu przed Sądem Najwyższym. Po niepełnym uzupełnieniu braków formalnych skargi kasacyjnej, Sąd Okręgowy w Bydgoszczy zarządzeniem z dnia 18 stycznia 2016 roku doręczył odpis skargi kasacyjnej wraz z pouczeniem powodowi. Sąd Najwyższy w dniu 26 stycznia 2016 r. postanowił przyjąć skargę kasacyjną do rozpoznania.

Dowód: skarga kasacyjna z dnia 10 listopada 2015 r. – k. 345- 354 akt o sygn. VII P 1094/13, potwierdzenie odbioru – k. 371 akt o sygn. VII P 1094/13, zarządzenie Sądu Okręgowego z dnia 18 stycznia 2016 r. – k. 374 akt o sygn. VII P 1094/13, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2017 r. – k. 378 akt o sygn. VII P 1094/13

Wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2017 r., sygn. akt II PK 53/16, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Bydgoszczy i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

Dowód: wyrok Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2017 r. wraz z uzasadnieniem – k. 381-392 akt o sygn. VII P 1094/13

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Okręgowy w Bydgoszczy dnia 21 listopada 2017 r. oddalił apelację powoda oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego i kasacyjnego.

Dowód: wyrok Sądu Okręgowego z dnia 21 listopada 2017 r. sygn. akt VI Pa 47/17 – k. 402 akt o sygn. VII P 1094/13

Pozwany do czasu zakończenia postępowania w sprawie o sygn. akt VII P 1094/13 był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie radcy prawnego A. F.. Reprezentacja trwała przez cały okres toczenia się postępowania w pierwszej i drugiej instancji.

Dowód: zeznania pozwanego P. M. – k. 80

Powódka pismem z dnia 02 marca 2018 roku, doręczonym w dniu 07 marca 2018 roku, wezwała pozwanego do spełnienia świadczenia poprzez zapłatę kwoty 62.656,40 zł w terminie 7 dni od otrzymania pisma. Pozwany nie odpowiedział na przedmiotowe pismo w żaden sposób.

Dowód: przedsądowe wezwanie z dnia 02.03.2018 roku k. 35, dowód odbioru pisma k. 37.

Sąd zważył co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy oraz w aktach sprawy VII P 1094/13, których prawdziwości nie kwestionowała żadna ze stron postępowania, uznając je za wiarygodne w całości. Przy ustaleniu stanu faktycznego Sąd oparł się na zeznaniach świadka D. N. i w części zeznaniom pozwanego w zakresie udzielonego pełnomocnictwa pełnomocnikowi profesjonalnemu, świadomości toczących się postępowań sądowych innych pracowników pozwanej opartych na tych samych podstawach co powództwo pozwanego oraz możliwości wywiedzenia skargi kasacyjnej przez powódkę i związanych z tym ewentualnych rozstrzygnięć Sądu Najwyższego, gdyż co do zasady były one jasne, spójne, wiarygodne i logiczne, a ponadto zostały potwierdzone przez pozostałym zebrany materiał dowodowy.

Sąd natomiast nie dał wiary zeznaniom powoda, w zakresie w jakim stwierdził, że nie miał wiedzy o zamiarze wniesienia przez spółkę skargi kasacyjnej od korzystnego dla niego wyroku Sądu Okręgowego. W pierwszej kolejności należy wskazać, że pozwany był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, z którym pozostawał w

kontakcie i który informował go o wynikach postępowania. Po drugie w toku przesłuchania sam pozwany przyznał, że miał wiedzę o tym, że istniała możliwość wniesienia kasacji i nie musiał być nawet o tym informowany. Tę wiedzę z pewnością musiał mieć również profesjonalny pełnomocnik, który jak wskazano – reprezentował pozwanego przez cały okres postępowania, również przed Sądem Najwyższym. Ponadto nie sposób uznać za wiarygodne zeznania powoda, iż nie znane mu były korzystne dla powodowej spółki rozstrzygnięcia sądowe innych pracowników spółki, które oparte były na takiej samej podstawie prawnej i faktycznej, gdyż doświadczenie życiowe uczy, że pracownicy spółki w takich sytuacjach wymieniali się informacjami w zakresie rozstrzygnięć sądowych w swoich indywidualnych sprawach. Pozwany, zdaniem Sądu w tym zakresie prezentował wewnętrzną sprzeczność w swoich twierdzeniach. O niewiarygodności zeznań pozwanego świadczy również fakt, iż udzielił on wstępnie pełnomocnictwa do występowania przed Sądem Najwyższym już w dniu 30 września 2015 r. Bez znaczenia pozostaje fakt, iż pełnomocnictwo dotknięte było brakami formalnymi i ostatecznie nie doszło do umocowania adwokat A. F. do reprezentowania pracownika przed Sądem Najwyższym. Istotnym zaś jest, iż P. M. miał świadomość i związaną z tym wiedzę prawniczą co do możliwości kontynuowania postępowania po wydaniu prawomocnego wyroku przez Sąd Okręgowy. W związku z tym należało uznać, iż pozwany nie tylko miał wiedzę o możliwości skierowania skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego, lecz był na to wręcz przygotowany. Z tego powodu Sąd odmówił nadania waloru wiarygodności twierdzeniom pozwanego w tym zakresie.

Sąd oddalił wniosek strony pozwanej o przesłuchanie w charakterze świadków osób wskazanych w sprzeciwie do nakazu zapłaty (pismo z dnia 20 września 2018 roku k. 50-51) albowiem okoliczność na jakie mieli zeznawać – zużycie środków pieniężnych jakie powód otrzymał od spółki – po ustaleniu opisanego wyżej stanu faktycznego były nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Z tych samych powodów przy ustalaniu stanu faktycznego w sprawie Sąd pominął informację uzyskane od Komorników sądowych (k. 90-96).

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu roszczenie powódki jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie spór nie dotyczył co do zasady ustaleń stanu faktycznego, który w zakresie niezbędnym dla rozstrzygnięcia sprawy nie był między stronami sporny. Spór w głównej mierze dotyczył oceny stanu faktycznego i zasadności roszczenia powoda na gruncie przepisów prawa cywilnego.

Stosownie do art. 405 k.c. (przepisy w zakresie bezpodstawnego wzbogacenia należy stosować w sprawie z zakresu prawa pracy na zasadzie art. 300 k.p.), kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Art. 410 k.c. stanowi natomiast, że przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego; świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

W rozpatrywanej sprawie miało miejsce odpadnięcie podstawy świadczenia, które skutkuje powinnością zwrotu świadczenia przez wzbogaconego. Odpadnięcie podstawy świadczenia następuje na podstawie orzeczenia lub decyzji (prawomocnych lub nieprawomocnych), które zostały później (w wyniku apelacji, zażalenia, skargi kasacyjnej, wznowienia postępowania) uchylone lub zmienione (A. Ohanowicz, Niesłuszne wzbogacenie, s. 241; W. Serda , Nienależne świadczenie, s. 89). Typowym wypadkiem będzie zapłata na podstawie wykonanego, lecz nieprawomocnego wyroku, zmienionego potem przez wyższą instancję (por. np. wyr. SN z 24.9.1966 r., III PZP 30/66, OSNCP 1967, Nr 7–8, poz. 127 i uchw. SN z 24.3.1967 r., III PZP 42/66, OSNCP 1967, Nr 7–8, poz. 124 z glosą A. Ohanowicza, NP 1967, Nr 12, s. 1696; wyr. SN z 23.5.2003 r., III CKN 1211/00, Legalis oraz wyr. SN z 4.4.2008 r., I PK 247/07, OSNAPiUS 2009, Nr 17–18, poz. 223).

Jest to szczególny przypadek świadczenia nienależnego, który zaistniał również w tej sprawie. Powódka (...) sp. z o.o. w B. spełniła na rzecz pozwanego świadczenie w postaci wypłaty należności za niewypłacone ryczałty za noclegi wraz

z ustawowymi odsetkami, na podstawie prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 25 czerwca 2015 r. sygn. akt VII P 1094/13, który następnie został uchylony na skutek skargi kasacyjnej wniesionej do Sądu Najwyższego.

W rozpoznawanej sprawie obrona pozwanego oparta była na dyspozycji art. 409 in principio k.c. i związanej z nią treścią wskazującą na wygaśnięcie obowiązku wydania korzyści lub zwrotu jej wartości jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony. Pozwany P. M. wskazywał, iż zasądzoną na jego rzecz kwotę w całości wydał na prezenty dla rodziny, wycieczki krajowe, spłatę zobowiązań wynikających z postępowań komorniczych, czesne na studia syna, spłatę długu wobec matki. Abstrahując od tego, iż Sąd w dużej mierze nie dał wiary treści zeznań pozwanego, to należy zwrócić uwagę przede wszystkim na to, że obowiązek wydania korzyści nie wygasa, jeżeli ten, kto wyzbywa się korzyści lub ją zużywa powinien być się liczyć z obowiązkiem zwrotu (art. 409 in fine k.c.). Nawet przyjmując na wiarygodne zeznania powoda w zakresie wyzbycia się wzbogacenia, do czego absolutnie brak podstaw z powodów wskazanych wyżej, pozwany powinien zakładać, iż w dalszym ciągu, przynajmniej aż do wydania orzeczenia przez Sąd Najwyższy, nie powinien swobodnie dysponować przelanymi na jego rzecz środkami finansowymi.

Rozważania dotyczące powinności liczenia się z obowiązkiem zwrotu korzyści lub jej równowartości odnoszą się tylko do takiej sytuacji, w której strona wzbogacona zużyła w całości lub w części bezpodstawnie uzyskaną korzyść w taki sposób, że już nie jest wzbogacona (art. 409 k.c.). Jeżeli natomiast mimo zużycia korzyści strona pozostaje choćby w części wzbogacona (na przykład przez oszczędzanie normalnych wydatków ze swojego majątku), to jest obowiązana zwrócić uzyskaną korzyść w takim zakresie, w jaki pozostaje wzbogacona (art. 405 i 406 k.c.). W rozpoznawanej sprawie oznaczało to, że w razie ustalenia, iż pozwany jest nadal wzbogacony, jest obowiązany do zwrotu nienależnego świadczenia w całości lub w takiej części, w jakiej oszczędził wydatków ze swojego majątku. Natomiast w razie ustalenia, że pozwany nie jest już wzbogacony, brak jest podstaw do żądania zwrotu korzyści z powołaniem się na powinność liczenia się z obowiązkiem jej zwrotu. W kwestii ustalenia okoliczności prowadzących do wyłączenia restytucji, ciężar dowodu wywodzony na podstawie art. 6 k.c. spoczywa na wzbogaconym, ponieważ to on wobec roszczenia zubożonego wywodzi ustanie obowiązku restytucyjnego.

W niniejszej sprawie ustalono, że sytuacja materialna pozwanego nie była na tyle komfortowa, że bez świadczenia uzyskanego dnia 10 września 2015 r. byłoby możliwe wydatkowanie pieniędzy przez pozwanego w określony przez niego sposób. Ponadto w ocenie Sądu, pozwany nie udowodnił w żaden sposób poniesionych przez niego wydatków, natomiast jego zeznania w tym zakresie, iż przeznaczył pieniądze na spłatę długów wobec matki nie są wiarygodne, a zatem nie mogą stanowić dowodu stwierdzającego poniesienie przez pozwanego wydatków w ten sposób, że nie jest już wzbogacony o uzyskaną korzyść.

W kwestii zaistnienia przesłanki zwalnającej zobowiązanego do zwrotu nienależnego świadczenia istotne jest jej rozpatrywanie z uwzględnieniem okoliczności wskazanych w art. 409 in fine k.c. Z punktu widzenia tej regulacji nie jest wymagany brak świadomości accipiensa co do obowiązku zwrotu uzyskanej korzyści lub jej wartości, rozumiany jako subiektywne jego przekonanie o takiej powinności. W jej miejsce ustawodawca wprowadził pojęcie powinności liczenia się z obowiązkiem zwrotu przez wzbogaconego uzyskanej przez siebie korzyści. Takie sformułowanie określa zatem w szeroki sposób możliwość wystąpienia przesłanek wyłączających regulację z art. 409 in principio k.c. Należy również zwrócić uwagę na to, iż w tym zakresie wystarczające jest wykazanie przez zubożonego wystąpienia takich okoliczności towarzyszących wzbogaceniu accipiensa, o których wiedza obiektywnie powstaje przy zachowaniu należytej staranności, a które w normalnym toku spraw u przeciętnego człowieka powinna kreować świadomość obowiązku zwrotu bezpodstawnie uzyskanej korzyści. Co istotne, wiedza taka oceniana jest z punktu widzenia momentu wyzbycia się lub zużycia uzyskanej wcześniej korzyści. Pojawienie się zatem na dowolnym etapie stanu wzbogacenia accipiensa okoliczności, które prowadzą do obiektywnej powinności liczenia się z obowiązkiem zwrotu wyłącza możliwość zastosowania art. 409 k.c. Wiąże się to choćby z faktem uzyskania przez stronę postępowania informacji o przyjęciu do rozpoznania skargi kasacyjnej bądź rozstrzygnięć w postępowaniach sądowych innych pracowników spółki składających tak jak powód P. M. powództwa oparte na tej samej podstawie faktycznej i prawnej.

Istotnym potwierdzeniem takiego stanu rzeczy jest stanowisko tego Sądu Najwyższego wyrażone tezie do wyroku z dnia 5 października 2012 r., I PK 86/12 (OSNP 2013 nr 17-18, poz. 203). Stwierdzono w nim, że: „od chwili, w której strona uzyskująca korzyść na podstawie prawomocnego wyroku otrzyma informację o przyjęciu do rozpoznania skargi kasacyjnej wywiedzionej przez stronę przeciwną, powinna liczyć się z obowiązkiem zwrotu tej korzyści w razie uchylecia tego wyroku (art. 409 k.c.).” Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni przedstawiony pogląd podziela. Należy jednak wskazać, że w stanie faktycznym niniejszej sprawy sytuacja prezentowała się w złożony sposób. O ile nie budzi wątpliwości uzyskanie korzyści na podstawie nieprawomocnego orzeczenia i występowanie powinności liczenia się z obowiązkiem jej zwrotu, do momentu usunięcia tego stanu dopiero poprzez prawomocność orzeczenia, to nie ma obowiązku liczenia się ze zwrotem świadczenia osoba, która zużywa korzyść lub wyzbywa się jej po prawomocnym zakończeniu postępowania dotyczącego tej korzyści (por. wyrok SN z 16 listopada 1977 r., I PRN 146/77, Lex nr 14439).

Sam fakt wywiedzenia skargi kasacyjnej nie przesądza jeszcze o obowiązku, który wynika z art. 409 k.c., bowiem może ona zostać odrzucona, bądź Sąd Najwyższy może odmówić przyjęcia jej do rozpoznania albo skargę oddalić, a ewentualnie po uchyleniu i po ponownym rozpoznaniu sprawy, świadczenie może zostać ponownie zasądzone. W związku z takim stanem faktycznym mogłoby się wydawać, iż przesłanka powinności liczenia się z obowiązkiem zwrotu świadczenia nie zaistniała. Jednakże, jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 5 grudnia 2013 r. (III PK 40/13, Lex nr 1448751) „odpadnięcie podstawy świadczenia następuje nie z wydaniem wyroku kasatoryjnego, ale dopiero po prawomocnym oddaleniu powództwa po ponownym rozpoznaniu sprawy [...] Należy jednak zauważyć, że z indywidualnych okoliczności sprawy może wynikać wcześniejsza powinność przewidywania obowiązku zwrotu świadczenia uzyskanego na podstawie prawomocnego wyroku.” Dalej we wskazanym judykacie Sąd Najwyższy wskazał, iż „przykładowo może to dotyczyć sytuacji, w której pracodawca dochodzi od pracownika zwrotu świadczenia w takiej samej sprawie, co już uprzednio została rozstrzygnięta przez Sąd Najwyższy na jego korzyść. Wówczas pracownik, mający świadomość, że wcześniejsze wyroki zasądzające świadczenia na rzecz jego współpracowników zostały uchylone przez Sąd Najwyższy, powinien liczyć się z obowiązkiem zwrotu świadczenia znacznie wcześniej niż dopiero od przyjęcia skargi do rozpoznania.” Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpatrywanej sprawy, wobec toczących się postępowań i prawomocnych rozstrzygnięć zainicjowanych przez innych pracowników spółki, które były korzystne dla powódki, można było powziąć uzasadnione wątpliwości, co do zasadności roszczenia uzyskanego przez pozwanego, a w konsekwencji zaistnienia przesłanki wyłączającej regulację z art. 409 in principio k.c. Nie mniej istotny jest również fakt, że pozwany w sprawie o sygnaturze VII P 1094/13 reprezentowany był przez profesjonalnego pełnomocnika, który będąc w kontakcie ze swoim mandantem, tym bardziej powinien zdawać sobie sprawę z okoliczności towarzyszących wzbogaceniu pozwanego. Na niekorzyść pozwanego świadczy również to, że starał się dokonać umocowania pełnomocnika do występowania przed Sądem Najwyższym. Fakt, że powinność ta kształtowała się zarówno w świadomości pozwanego i osoby będącej radcą prawnym przesądza o tym, że świadczenie nie tylko było nienależne, ale również istniała powinność liczenia się z obowiązkiem jego zwrotu.

Z uwagi na powyższe Sąd na podstawie art. 405 k.c. i art. 409 a contrario w zw. z art. 410 k.c. w zw. z art. 300 k.p. orzekł jak w pkt 1 sentencji wyroku zasądzając od pozwanego na rzecz powódki kwotę 62.656,40 zł.

O odsetkach orzeczono w myśl art. 481 § 1 i 2 k.c., zgodnie z którym, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel (powódka) może żądać odsetek za opóźnienie, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Sąd orzekający z niniejszej sprawie w pełni podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 28 kwietnia 2004 r. (sygn. V CK 461/03) zgodnie z którym „zobowiązanie do zwrotu nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy. Oznacza to, że termin spełnienia takiego świadczenia musi być wyznaczony zgodnie z art. 455 k.c., a więc niezwłocznie po wezwaniu skierowanym przez zubożonego”. Powódka pismem z dnia 02 marca 2018 roku (k. 35) doręczonym w dniu 07 marca 2018 roku (k.37v) wezwała pozwanego przedsądowo do spełnienia świadczenia zgodnie z żądaniem pozwu w 7-dniowym terminie, na które powód jednak nie odpowiedział w żaden sposób. W konsekwencji, pozwany od dnia 15 marca 2018 roku pozostawał w zwłoce, co skutkowało zasądzeniem odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 15 marca 2018 roku do dnia zapłaty.

O kosztach procesu orzeczono z kolei w punkcie 2 wyroku na podstawie art. 98 k.p.c., w którym została wyrażona zasada odpowiedzialności za wynik procesu. Zgodnie z treścią tego przepisu strona przegrywająca zobowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Powódka wygrała przedmiotową sprawę w całości, a na koszty procesu, które poniosła składa się kwota 784 zł tytułem opłaty od pozwu oraz kwota 4.050 zł wynagrodzenia ustanowionego w sprawie pełnomocnika. Wysokość przyznanych powódce kosztów zastępstwa procesowego Sąd ustalił na podstawie § 9 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).

SSR Piotr Pawlak